

NYA WERMLANDS-TIDNINGEN

LÖRDAG 16 MARS 2024 • VECKA 11 • PRIS: 30 KR

KULTUR • D2 • S34

Så har det gått med syskonens ärvda mysterium

NÖJE • D2 • S38

Renoverat ruckel i SVT:s Det sitter i väggarna

Häktad rymling greps i Kristinehamn

JAKTEN PÅ RYMLINGEN. Den 32-årige mannen hade just häktats för grova brott och skulle föras tillbaka till arresten. Han var klädd i löparvänliga skor och var inte bojad. Han tog chansen – hoppade över en grind och

rymde från tingsrätten in i Mitticity. Där tappade polisen spåret. Men efter nästan exakt ett dygn greps han i Kristinehamn. Nu är en person misstänkt för skyddande av brottsling. **D1 • S4-5**

NYHETER • D1 • S3

Klassiska lokaler ekar tomma

NYHETER • D1 • S6

SD vill riva upp EU:s klimatpolitik

NYHETER • D1 • S8

Polis missade att ta vittnesuppgifter

INSÄNDARE • D1 • S28-29

”Tack vare flytkraften väger du mindre i vatten, bara en femtedel av din kroppsvikt

Lars Peters

VÄDER • D2 • S57

Snöblandat regn. -1 till +3 grader.

SAMHÄLLE. **Autistiske Vilhelm, 4 år, utsatt för hat på Tiktok**

■ Vilhelm, 4, föddes med autism och när mamma Anina Laroma flyttade till Värmland ville hon visa videor på Vilhelm för bland annat morföräldrarna som bor på annan ort. Hon vill samtidigt öka förståelsen för autism. Bland otroligt många kärleksfulla inlägg följde även näthat: "Avsluta hans och ditt lidande bara. Ta honom till Schweiz och låt honom somna in", är bara en av många kommentarer. **D1 • S14-15**

FOTO: HELENA KARLSSON

Maxa vardagslivet med billigt bredband!

Just nu har vi 20% på utvalda hastigheter.

Se ditt pris på bredband.nwtmedia.se

NWT MEDIA
**BRED
BAND**

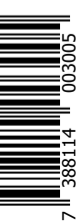
EXTRAPENGAR?

Låna på dina värdesaker hos oss!

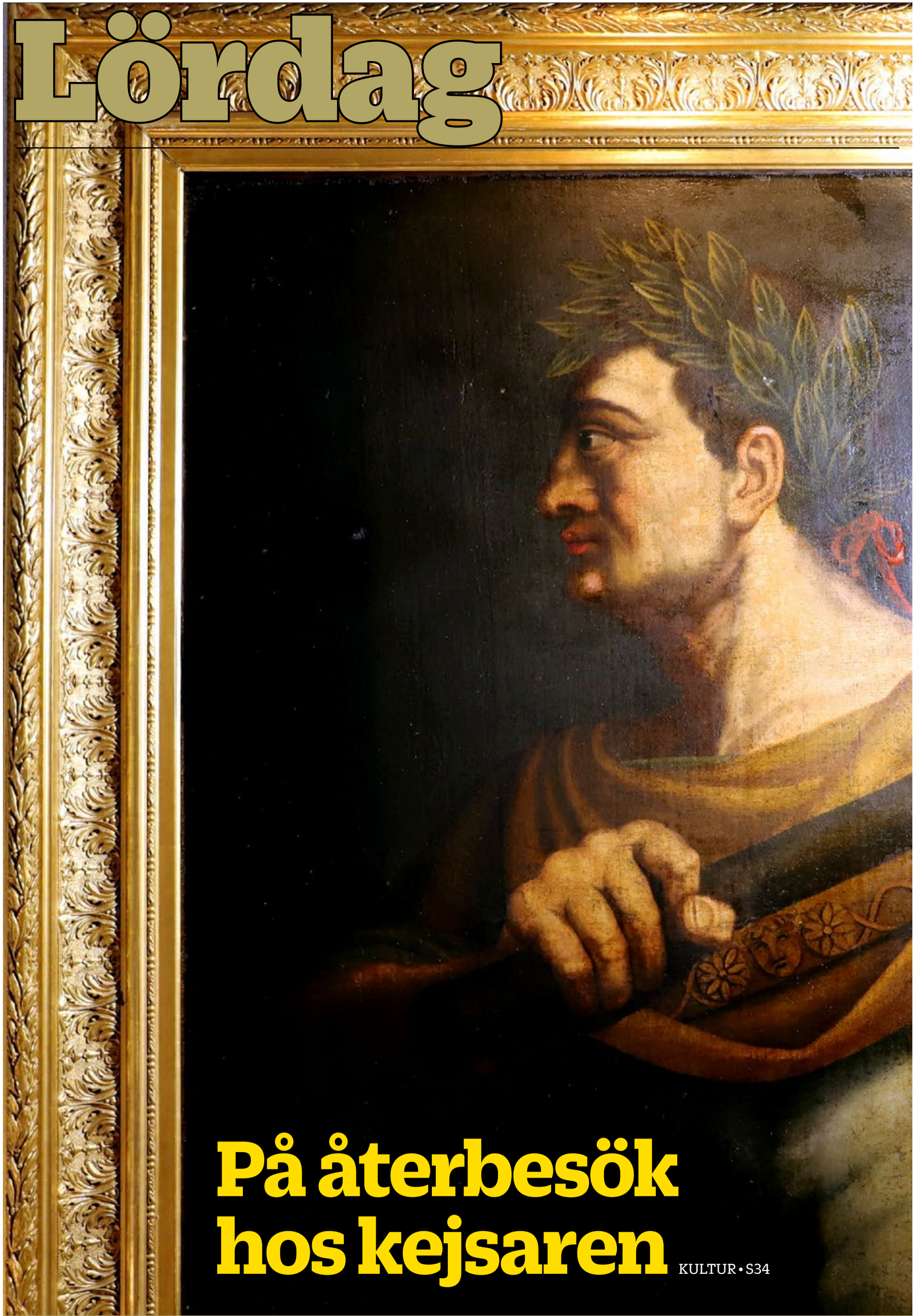

PANTBANKEN KARLSTAD

Nygatan 3 Hagatorget, Karlstad • 054-10 00 75
www.pantbanken.se

Lördag

På återbesök hos kejsaren

KULTUR • S34

KONST. Så har det gått med syskonens ärvda mysterium

"Allt vi har gjort visar"

■ En syskonskara ärvde en tavla med ett mäktigt motiv och en signatur som får hjärtan att klappa.

Det berättade NWT om för drygt ett år sedan. Nu åker vi på återbesök till kejsaren – och finner två syskon som känner lösningen på hans stora gåta närma sig.

– Fortfarande finns det ingenting som talar emot att signaturen fanns där från början.

Vi börjar med en resumé. När NWT hälsade på syskonen i en lägenhet någonstans i Värmland var det för att titta på den maffiga oljemålning de ärvt efter sin morfar.

Han köpte det stora porträttet på en auktion i Arvika i slutet av 30-talet, efter att troligen ha fått tips av en vän. Målningen i den bastanta gulddramen hängde sedan i alla år i köparens hem. Barnen i huset kallade den för "farbrorn med käppen".

"Så går det inte till"

Nu gör vi ett stort hopp i tiden, till mitten av 90-talet. Ett av de nu vuxna barnbarnen lyser med en stark lampa på målningen och upptäcker en svag signatur i ett mörkt parti i tavlans vänstra hörn. Namnet skapar hjärtklappning: det står "L da Vinci" och under det bokstäverna "Pinxt". Wow!

– Vi hade ju inte en aning om vad mycket detaljer det fanns kring tavlan och vilken betydelse de detaljerna hade. Vi trodde ju att tre veckor efter signaturs upptäckt, så var det done deal, klart. Men vi upptäckte ganska snart att så går det ju inte till, säger Karl när vi ses igen, ett år efter vårt första möte.

Tiden talar för projektet

Han är ett av syskonen som ärvt tavlan och konstaterar att på 90-talet blev det tvärstopp. Ingen expert visade något större intresse för deras fynd och internet fanns knappt, så att hitta fakta själva blev svårt.

Projektet lades på is, men syskonen glömde inte bort kejsaren och hans gåta.

När nya tider kom med ny teknik, började de forska på allvar.

Hösten 2022 fick NWT-läsarna en första tjuvtitt på konstverket. Då hade analyser visat att tavlan verkligen är från sekelskiftet 1400-1500 - da Vincis tid. Och motivet är den romerske kejsaren Domitianus.

Forskningen fortsatte

Sedan förra besöket har tavlan fått flytta till en ny, också den hemlig adress, men framför allt har syskonens forskningsprojekt fortsatt. Kejsaren har varit med om en

Analys av färgpigmenten i målningen visar att konstnären bland annat använt lapis lazuli, ett blått pigment. "Den var dyrare än guld på den tiden". Också i själva motivet finns dyrbarheter.

Den romerske kejsaren ruvar på en hemlighet. Målningen köptes på en auktion i Arvika i slutet av 30-talet och har en spännande historia – och en signatur som är något alldeles extra.

hel del äventyr: han har röntgats och fotograferats med infrarött ljus. Tvärsnitt och typ av duk har analyserats. Det har gjorts Raman-analyser för att se vilka ämnen som använts i färgerna, där man hittat de för tiden vanliga pigmenten, som cinnober och cersusit, men även lapis lazuli som på den tiden kunde vara dyrare än guld.

– Men också mycket annat intressant, som vi avser att publicera i en vetenskaplig artikel.

En expert i Göteborg och en i Stockholm har närstuderat tavlan och syskonen själva har suttit i timtal och bläddrat på nätet bland bilder på teckningar av da Vinci. Regelbundet lägger de också ut nya rön på en projektsida på nätet.

Hur många timmar i veckan lägger ni på det här egentligen?

– Det går lite i perioder, beroende på vad man får för rapporter. Ibland kan det vara hundra timmar och ibland en, säger Karl.

De har plöjt ner en hel del pengar i projektet, men framför allt tid och energi.

– Det är nog 350 000, minst, gissar Karl.

Men är det en äkta da Vinci de har? Ingen vet. Men:

– Alla tekniska undersökningar vi

gjort visar på en sak: att det är möjligt, säger Maria. Vi har så mycket indicier. Många bäckar små!

Inte emotsagda

Hittills har dock inget kommit fram som tekniskt motsäger att signaturen är från rätt tid. Så här skriver en konservator som granskat tavlan:

"Dock verkar inte det partiet på målningen där signaturen är belägen ha blivit retuscherat. Detta parti är inte ändrat, dock kan signaturen ha målats på vid en tidigare restaurering eller så har den funnits där även tidigare. Inget talar emot att signaturen har funnits från början. Signaturen ligger med all säkerhet under den nuvarande fernissan."

– Ja, de efterforskningar vi gjort senaste året har blivit så att fortfarande finns det ingenting som talar emot att signaturen fanns där från början, säger Maria.

Däremot visar en expertgranskning att signaturen nästan tvättats bort i ett tidigare försök att rengöra tavlan.

Löven har växt

Undersökningarna har också visat att tavlan på många sätt bätrats på genom åren. Läpparna har målats rödare och löven som nu ses i kejs-

NWT:s kulturredaktör Lena Richardson har fått träffa syskonen och ta en närmare titt på målningen. Den föreställer den romerske kejsaren Domitianus, född år 51 i Rom, som regerade från år 81 till 96, då han mördades.

Syskonen har låtit göra en mängd analyser och har även fått se hur målningen tar sig ut under fernissan.

DETALJRIKT
"Vi hittar nya saker kontinuerligt. Vi har ju suttit och tittat på den här tavlan i 35 år eller 40, och man hittar nya saker hela tiden."

Karl.

sarens hår är påmålade senare.

– Men på röntgen ser man formen av några andra löv, som är mycket mindre i antal. Han hade löv från början, men i en annan form och mycket mer sparsamt. Nu är hela huvudet täckt av löv! säger Karl.

Populära kejsartavlor

Efter alla år med forskningsprojektet bollar syskonen vant inte bara med tekniska begrepp utan också med konsthistoria, habsburgska kejsare och engelska kungahus. Till exempel kan de berätta att porträtt av det här slaget var väldigt moderna på 1500- och 1600-talet.

Engelska kungen köpte en serie kejsarporträtt och på 1600-talet tog drottning Kristina hem en hel serie till Sverige, varav ett porträtt föreställande Domitianus, en målning som liknar syskonens och idag finns på Uppsala slott.

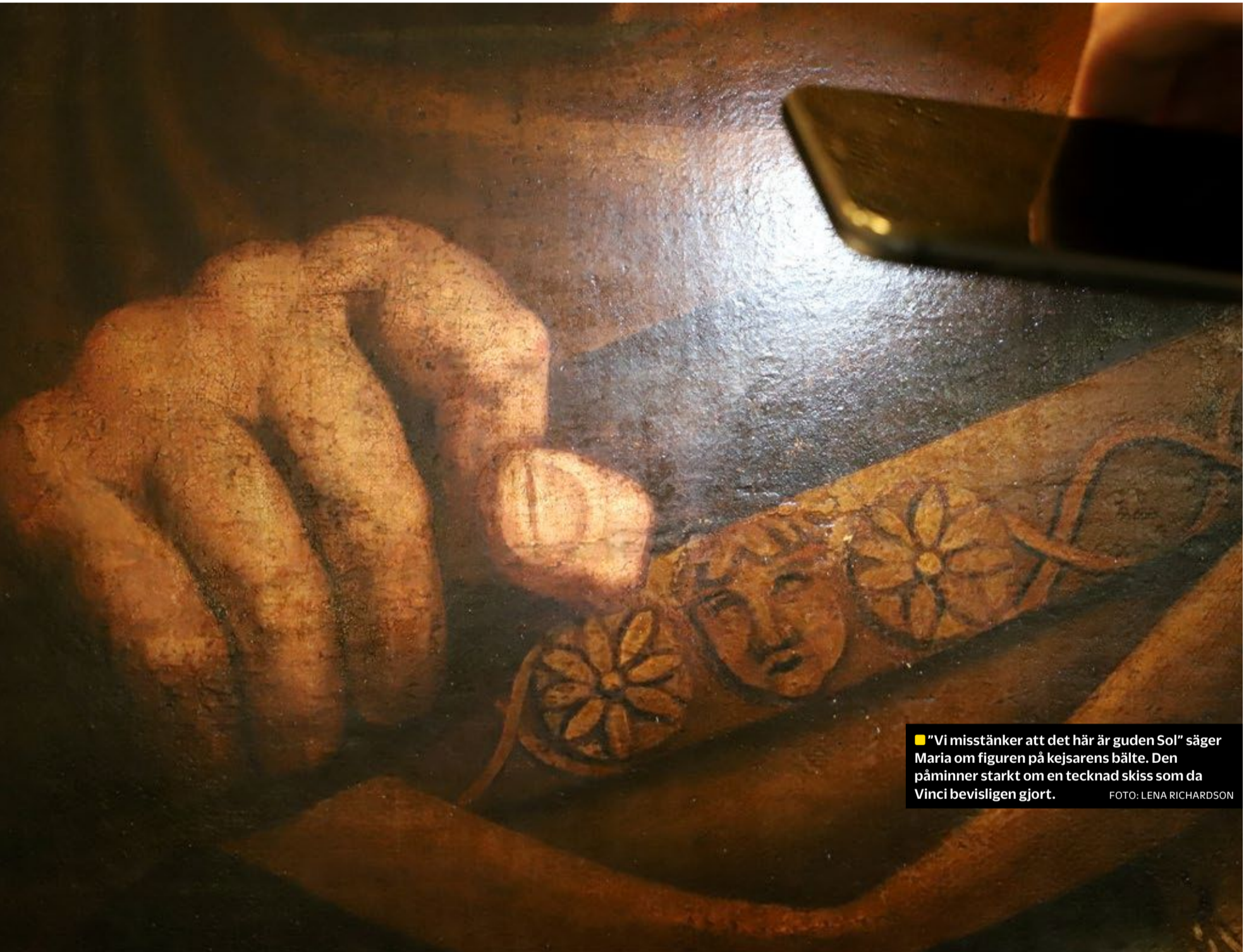
Populariteten gjorde att det målades flera serier av kejsarporträtt, varav Tizian målade den mest kända.

– Tizians originalserie är det som gäller, men man har inte varit hundra procentigt säkra på om han gjorde alla tolv, eller gjorde han bara elva för att det redan fanns en, säger Karl. De flesta experter

Självporträtt av Leonardo da Vinci (1452-1519).

...att det är möjligt”

■ "Vi misstänker att det här är guden Sol" säger Maria om figuren på kejsarens bälte. Den påminner starkt om en tecknad skiss som da Vinci bevisligen gjort.

FOTO: LENA RICHARDSON

verkar eniga om att Tizian gjorde elva och att den tolfte är gjord av en annan hand, säger Karl.

Ansvar att forska

De tycker det är viktigt att forska i tavlans ursprung.

- Vi känner ett ansvar. Om man hittar ett objekt som det finns potential i och som är intressant för historien, då har man nån form av skyldighet att försöka ta reda på. Hittar du en berghäll med en ristning på kan du skotta en jordhög över, för gud vad jobbigt om det kommer massa arkeologer hit och börja rota, men ansvarskänslan ger att man ändå måste försöka ta hand om det och ta reda på fakta, säger Karl.

Tycker ni att ni är gåtans lösning närmare idag?

- Ja, det tycker jag. Men vi måste brottas med finanser för restaureringen, säger Maria.

- Men vi vill heller inte tvätta

bort allting och göra den som ny. Då har man ju tagit bort historiens avtryck och skador som uppstått, säger Karl och resonerar kring en varsam restaurering:

- I alla fall en tvättning, där man går första steget och tar bort den mörka fernissan. Och att man tar bort de tydliga retuscheringarna, som läpparna, som tillkommit senare, säger Karl.

Skrämmer experterna

Då skulle fler experter våga se möjligheterna i verket, tror de.

- Om man kunde få den här restaurerad, skulle den se helt annorlunda ut och då skulle konstexperterna också få något annat att titta på - om de inte kan se igenom det som är nu och föreställa sig hur den skulle se ut om den vore restaurerad redan, säger Karl.

Samtidigt förstår de om många experter är lite rädda, efter alla turer kring Salvator Mundi-målning-

en. Den såldes som en nyupptäckt da Vinci för astronomiska 3,8 miljarder svenska kronor, men internationell expertis är fortsatt oense om dess äkthet.

- Det är just det där att komma över tröskeln, där någon vågar sätta sitt anseende på spel. Det är ju det det handlar om. Till stöd kan vi säga att det är ingen som påstår någonting egentligen, utan vi försöker bara redovisa fakta. Till slut kanske man fått till så många fakta att man ändå kan tillåta sig att tänka tanken att det faktiskt kanske är riktigt, säger Maria.

Hur håller ni själva geisten uppe i projektet?

- Den hålls uppe kontinuerligt egentligen, i och med att ingen information som dyker upp talar emot. Det blir mer att man får ytterligare två möjligheter: det kan vara si eller så. Då måste vi fastställa vilken av de här två varianterna är det fråga om, säger Maria.

- Vi hittar nya saker kontinuerligt. Vi har ju suttit och tittat på den här tavlan i 35 år eller 40, och man hittar nya saker hela tiden, säger Karl.

De har inga andra planer just nu än att kämpa vidare. De skulle vilja rota vidare i engelska arkiv och konsultera internationella experter.

- Det finns ingen expertis i Sverige som kan uttala sig om det här. Men nästa steg egentligen är att få en expert att göra ett utlåtande och då gäller det att ha all teknisk bevisning klar. Vi är nästan där, säger Karl.

Dags för utställning?

De funderar också på att försöka hitta ett museum som vill ställa ut tavlan och även hjälpa till med mer forskning.

- Vi har funderat lite grann på om det skulle vara av intresse att ha en kortare utställning, exempelvis på Värmlands museum, för att visa att

det här är en äldre målning och så här kan forskning se ut. Vi är öppna för lite olika varianter! säger Maria.

Vill nå fram

Ett är säkert: de vill verkligen nå fram till ett svar, oavsett vilket det blir.

- Det är ju inte många som har en sådan här tavla som har gett sig ut i världen och sagt kolla här. Det är det vi ska göra, säger Maria.

Har det varit värt pengarna och tiden ni lagt ner?

- Jaja, det här är ju vår ögonsten. Det har varit en mycket intressant resa hittills och vi hoppas på en spännande fortsättning, säger Maria.

Lena Richardson
054-19 97 75
lena.richardson
@nwt.se